

УНИВЕРСИТЕТ ЗА НАЦИОНАЛНО И СВЕТОВНО СТОПАНСТВО

**ДО ПРЕДСЕДАТЕЛЯ
НА НАУЧНОТО ЖУРИ,**

определено със Заповед № 851/05.04.2022 г.
на Ректора на УНСС – София

СТАНОВИЩЕ

за придобиване на образователна и научна степен „доктор”

Изготвил становището: проф. д-р Георги Стефанов Иванов, външен член на научното жури от СА „Д. А. Ценов” – Свищов, катедра „Контрол и анализ на стопанската дейност”, научна специалност „Счетоводна отчетност, контрол и анализ на стопанската дейност (контрол)”

Автор на дисертационния труд: Мария Руменова Балтаджиева

Тема на дисертационния труд: „Оценка на приложението на диагностичен модел за контрол на приходите в предприятието в зависимост от неговите организационни характеристики”

Научен ръководител: проф. д-р Емил Асенов

Становището е разработено и представено в съответствие със Заповед № 851/05.04.2022 г. на Ректора на УНСС – София и във връзка с провеждане на публична защита за придобиване на ОНС „доктор“, в област на висше образование 3 „Социални, стопански и правни науки“, професионално направление 3.8 „Икономика“, научна специалност „Счетоводна отчетност, контрол и анализ на стопанската дейност“, с кандидат Мария Руменова Балтаджиева, докторант към катедра „Финансов контрол“ на УНСС – София.

I. Кратко представяне на кандидата

Мария Руменова Балтаджиева е родена на 10.03.1990 г. в град Варна. През 2009 г. завършва средното си образование във френската гимназия „Фредерик Жолио-Кюри“ – гр. Варна с профил френски език и математика. Същата година е приета за студент редовно обучение в Университет за национално и световно стопанство – гр. София, специалност „Международни икономически отношения“ Придобива бакалавърска степен през 2013 г., а след това е приета в магистърската програма „Финансово право и финансов контрол“ отново в същия университет.

През 2014 г. започва работа като Бизнес анализатор, информационни технологии (Business Intelligence) в „Телерик“ АД, като по-късно същата година фирмата е придобита от „Прогрес Софтуер“ и преобразувано в ЕАД. След 3 години е повишена на Старши анализатор „Principal Business Intelligence Analyst, а след още две години и половина в позиция „Principal Business Intelligence Analyst“. През октомври 2021 г. е повишена в мениджър екип на същия отдел. Същата година участва и завършва успешно програмата на Университета в Оксфорд и Бизнес-училището „Саид“ – „Ръководство на стратегически проекти“.

II. Обща оценка на представените по конкурса материали

За участие в конкурса са представени следните материали: ***дисертационен труд*** на тема „Оценка на приложението на диагностичен модел за контрол на приходите в предприятието в зависимост от неговите организационни характеристики“; ***автореферат, глава от колективна монография, две статии*** по темата на дисертацията и ***автобиография*** на кандидата.

1. **Дисертационният труд** на тема „Оценка на приложението на диагностичен модел за контрол на приходите в предприятието в зависимост от неговите организационни характеристики“ е в ***достатъчен обем*** за научно изследване от такъв тип. Общият обем е 200 страници, съобразно странирането в разработката или 145 стандартни страници.

В структурно отношение дисертационният труд съдържа: заглавна страница; съдържание – 2 стр.; увод – 7 стр.; изложение, оформено в четири глави – 148 стр.; заключение – 11 стр.; 4 приложения и използвана литература – 6 стр. Приложеният списък с използваната литература

съдържа общо 111 източника. Използваните източници са в достатъчна степен и показват сериозно проучване на автора по проблематиката. В основния текст са включени 24 фигури и 21 таблици.

В дисертационния труд докторантът използва методическия инструментариум за научен анализ и изследване по разглежданите въпроси, което му в известна степен му е позволило да обоснове взаимовръзките и зависимостите в сферата на изследваната проблематика.

Дисертационният труд е проверен за наличие на плагиатство чрез специализиран софтуер на УНСС – София. В процентно съотношение – 8% съвпадения в целия текст, съгласно предоставената справка от проверката, разкритите съвпадения са в рамките на допустимото и са основно от цитати и съвпадения на термини в бази данни на правни и нормативни документи.

Това дава основания *дисертационния труд да се приеме като отговарящ на всички формални и количествени изисквания за такава разработка*, съгласно действащото законодателство.

2. **Авторефератът** е на същата тема и е в обем от 65 страници, съобразно странирането в разработката. Той възпроизвежда структурата, съдържанието и изследователските резултати на дисертационния труд. В него е приложена *справка за основните приноси*, съдържащи се в дисертационния труд, *справка за публикациите* на докторанта и *декларация за оригиналност и достоверност*.
3. **Публикациите**, свързани с дисертационния труд са 1 глава от колективна монография, 2 научни статии, публикувани в специализирани издания. Представените публикации приемам, че са *лично дело на докторанта*.

Считам, че представените материали по конкурса *удовлетворяват целите за оценяване на кандидата и позволяват формиране на заключително становище*.

III. Качествена оценка на дисертационен труд

Избраната тема може да се определи като значима за теорията и практиката на контрола. *Обемът и структурата* на представения дисертационен труд осигуряват на автора възможност да дискутира въпросите, обособени от темата. Правилно са определени *обектът, предметът, целта и задачите* на изследването. В изложението са разгледани възможностите за оценка

приложението на диагностичен модел за контрол на приходите в предприятието в зависимост от неговите организационни характеристики, както и възможностите и насоките за подобряване на процеса за контролинг при изпълнението на целите чрез ключовите елементи на организацията, според структурата.

Формулираната теза и допускането на автора (хипотезата) в изследването е в съответствие със заглавието. По отношение на изследователската теза сполучливо, в хода на изследването, е обоснована и в известна степен доказана необходимостта от адекватно организиране на елементите на диагностичните модели в контролния процес и че в контекста на даден организационен дизайн, от значение за ефективността му е и постигането на поставените цели. **Поставената цел и изведените на тази основа задачи** са коректно формулирани и приемам, че са частично постигнати в цялостните резултати от изследването.

Съществува частична **обоснованост на основните заключения на автора** със съдържанието по отделните части на дисертационния труд, както и обвързване на съдържанието на таблиците, схемите и представените резултати от изследването на практическото приложение на модела. Може да се приеме по принцип, че дисертацията е поставена на вярна научна и концептуална основа.

В научната разработка се открояват на **четири основни акцента** в хода на изследването на автора:

- **Първо** – Глава първа на дисертацията има въвеждаща роля. В нея, основавайки се на особеностите, спецификите и тенденциите на съвременната организация, осигуряващи нейното развитие, авторът е анализирал същността на диагностиката.
- **Второ** – В глава втора е представена функцията контролинг на изпълнението на приходите, като финансова цел на организацията. Обосновава се диагностичният анализ, като предпоставка за контролинга на приходите. Направен е опит за представяне на разликите между контролинг и контрол. В края на тази част е разгледано организационното развитие в рамките на различните типове организации и видове контролинг при процеса на изпълнение на финансовите цели, свързани с приходите.
- **Трето** – в глава трета на изследването, кумулативно се разглежда диагностичен модел за контролинг на изпълнението на приходите, което може да се определи като конкретен принос на автора.

- **Четвърто** – в четвъртата част на изследването е направено емпиричното изследване на основата на разработена и реализирана анкета сред 196 души, от различни компании по света. Може да се каже, че полезността на дисертацията намира най-добра изява именно в тази част на дисертационния труд.

Това дава основание дисертационният труд да бъде оценен *като изследване, което притежава качества на научна разработка по посочената тематика.*

IV. Научни и научно-приложни приноси в дисертационния труд

В изследването могат да се очертаят конкретни приноси, които са предимно с *научно-приложен характер*, и вярно отразяват достиженията на автора. По-важните приноси, според мен, са свързани с:

1. Представяне на диагностичен модел за контролинг на изпълнението на приходите, като е доказана неговата полезност и са изведени възможностите за неговото оптимизиране.
2. Изследвани са и са изведени взаимозръзките между ключовите елементи на диагностичния модел, които позволяват решаването на проблемите според диагностицираните симптоми в организациите.
3. В резултат от направеното емпирично изследване е обосновано значението на елемента „Крос-функционалната интеграция на служителите в процеса за контрол на изпълнението на целите за приходи“, като ключов елемент в представения диагностичен модел заедно с очаквано най-обвързаните елементи – „Бизнес стратегия“ и „Процеси и системи за контрол и диагностика на финансовите цели“.

Казаното до тук, ми дава основание да оценя дисертационния труд *като изследване, с качества на научно-приложна разработка по посочената тематика и постигнати конкретни резултати с научно-приложен характер.*

V. Критични бележки, въпроси и препоръки

Към автора могат следните критични бележки и препоръки, а именно:

1. Научната тежест на разработката би се увеличила, ако авторът бе анализирал по-задълбочено взаимоотношеността между управленския контрол и контролинга и на тази основа да обоснове тежестта на диагностиката в управление на организациите.

2. Според мен при използване на понятията контрол и контролинг, авторът следва да приложи по-голяма прецизност. Това ми дава основание да задам следния въпрос – Какви, според автора, са разликите между понятията контрол и контролинг от теоретична гледна точка?
3. В свои бъдещи изследвания, авторът следва да бъде по-прецизен при формулиране на своите изводи и оценки, на база на декларираните от него теза, цел и задачи на изследването. Това ще му позволи да бъде и по-прецизен при извеждане на своите приноси.

VI. Заключение

Направената количествена и качествена оценка на дисертационния труд на тема „Оценка на приложението на диагностичен модел за контрол на приходите в предприятието в зависимост от неговите организационни характеристики“ ми дава основание да изразя *положително становище и да предложи на членовете на научното жури да подкрепят решение за присъждане на образователна и научна степен „доктор“ на Мария Руменова Балтаджиева, в професионално направление 3.8 „Икономика“, научна специалност „Счетоводна отчетност, контрол и анализ на стопанската дейност“.*

гр. Свищов,
03.05.2022 г.

Изготвил становището:.....
(проф. д-р Георги Иванов)